

THRIPS TABACI BEREPLÉSÉNEK ÉS MEGTELEPEDÉSÉNEK MÉRTÉKE KÜLÖNBÖZŐ KÁPOSZTAFAJTÁK ESETÉBEN

RÓTH FRUZZSINA¹, GALLI ZSOLT¹, FAIL JÓZSEF² és JENSER GÁBOR³

¹Syngenta Seeds Kft. Kísérleti Állomás, Ócsa

²Budapesti Corvinus Egyetem, Kertészettudományi Kar, Rovartani Tanszék, Budapest

³MTA Agrártudományi Kutató Központ Növényvédelmi Intézet, Budapest

A termesztési tapasztalatok egyértelműen bizonyítják, hogy a dohánytripsz kártétele fejes káposztában nem inszekticidek alkalmazásával, hanem, ha lehetséges, rezisztens vagy legalábbis toleráns fajták termesztésével akadályozható meg. Ezért fontos azoknak a növényi tulajdonságoknak a megismerése, amelyek attraktívak vagy repellensek lehetnek a dohánytripsz számára a tápnövény kiválasztása során. A jelenleg köztermesztésben szereplő káposztafajták között nagy különbségeket találhatunk a tripszek által okozott kártétel mértékében, ezáltal a fajták fogékonyságában vagy ellenállóságában. Az okokra vonatkozóan azonban meglehetősen hiányosak az ismereteink.

Előzetes vizsgálataink eredményeivel már bemutattuk, hogy az általunk vizsgált színcsapdák (sárga, fehér, kék, fluoreszcens sárga) közül a dohánytripsz egyedeit leghatékonyabban a fluoreszcens sárga vonzotta. Ennek alapján az elmúlt két termesztési szezonban, 2012-ben és 2013-ban, különböző tavaszi, nyári és őszi káposztafajták parcelláiba kihelyezett és két hetenként cserélt 168 fluoreszcens sárga színcsapda által fogott 6662 példány alapján értékeltük a dohánytripsz bereplésének időszakát és intenzitását, valamint a káposztafajták szerinti megoszlását. Ezenkívül az elmúlt évek eredményei alapján kiválasztott 3 fogékony és 3 tripszekkel szemben ellenálló fajta esetében részletesen értékeltük a káposztafejekben megtelepedő egyedek számát és szaporodásuk mértékét Berlese-futtatókban végzett vizsgálatok alapján, a fejesedési fázistól a technológiai érettségig.

Vizsgálataink adatai szerint már a korai szabadföldi termesztés során, évjárattól függően akár április végétől, május elejétől is számítani kell a dohánytripszek felszaporodására és jelentős kártételükre. Ez különösen igaz azokra az évekre, amikor az ültetési idő kitolódik, ami az idei évben is bekövetkezett. A *Jetodor* korai káposztafajta a tripszek kártételével szemben ellenállóbbnak bizonyult a *Pandion* fajtánál.

A nyári és őszi termesztés során már a fejesedési fázistól kezdve megmutatkozott a különbség a fogékony és toleráns fajták között. Adataink értékelése során nem a különböző parcellákba kihelyezett színcsapdák által fogott tripszek számában, hanem a különböző fajták levelei között megtelepedett és elszaporodott tripszek egyedszáma között találtunk határozott, statisztikai módszerekkel ellenőrzött különbséget. Ez azt bizonyítja számunkra, hogy a tápnövényt kereső repülő tripszek száma viszonylag egyenletes „nyomást” tart fent a teljes területen, azonban az elsőként betelepülő tripszek a fogékony fajták fejeiben és az ott történő exponenciális felszaporodásuk és kártételük okozza majd a problémát a betakarítás során.

Összefüggést állapítottunk meg a levelek között előforduló tripszek száma és a szívogatásuk nyomán képződött parás szemölcsök gyakorisága között a vizsgált fajták esetében. Úgy tűnik, hogy már a fejesedési fázisban eldől, hogy mely fajtákat kedvelik és melyeket kerülnek el a tripszek. A következő lépés annak felderítése, hogy milyen morfológiai, fiziológiai és biokémiai növényi tulajdonságok lehetnek felelősek már ebben a korai fenológiai fázisban a repellens vagy attraktív hatás kiváltásában.